

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐSÉG: Debrecen,
Révész-tér 2. szám. (Kistemplom.)

KIADÓHIVATAL: Debrecen,
Kálvin-tér 17. szám. (Püspöki hivatal.)

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Előfizetési ár 1 évre 8 pengő.
Postatakarékpénztári csekkszám: 43.916.

FŐSZERKESZTŐ: D. Dr. RÉVÉSZ IMRE. FELELŐS SZERKESZTŐ: URAY SÁNDOR.

Beszámoló a máramaros-ugoc sai generális vizitáció első részéről

Főtiszteletű püspök úr, előre megállapított programja szerint, ez évre a máramaros-ugoc sai egyházmegye meglátogatását tűzte ki. Két kísérőjével, az egyházkerületi lelkészi főjegyzővel és Dr. Ferenczy Károly egyházkerületi missziói előadóval, május hó 26-án délben indultak el Debrecenből a nagy útra, mely egyetlen megszakítással, teljes három hetet vesz igénybe. Amikor e sorokat írjuk, a generális vizitáció felidejében vagyunk. Eddig, május 26-tól június 4-ig a következő egyházközségeket látogatta meg főtiszteletű püspök úr: Fertősalmás, Halmi, Kishábon, Túrterebes, Dabolez, Tamásváralja, Nagytarna, Gődényháza, Tekeháza, Szöllősgyula, Feketeardó, Csepe, Nevetlenfalu, Akli, Forgolány, Tivadarfalva, Tiszapéterfalva, Tiszabökény és Tiszaújlak. Összesen tehát tíz nap alatt 19 gyülekezetet.

A generális vizitációt június 8-án folytatja püspökünk és június 18-án fejezi be. Erről a második turnusról lapunk következő számában fogunk részletesen beszámolni.

Most az út első feléről megemlékezve, azt hadd említsük fel, hogy ezelőtt száz egynéhány esztendővel, pontosan az Úrnak 1825. esztendejében, éppen ilyenkor, nyár elején, ugyanezt a látogató körutat megtette a nagynevű és áldottemlékü Budai Esaiás püspök, ez a nagy tudású és igen széles látókörű, hű őrálló, ki az akkori nehéz időkben feismerte azt a nagy veszedelmet, melyben a nemzetiségek közé ékelt magyar reformátusság szenved és kallódik s atyai szívvel sietett a lelkek megerősítésére. Sajnos, az akkori püspöklátogatás részleteiről semmi értesülésünk nincsen, csak a drága, öreg püspökötya szép kalligrafikus bejegyzéseit láttuk s szemléltük kegyelettel, mondhatni mindenik egyházközség akkori mátrikulájának a homlokán.

Az örökkévalóságba elköltözött nagy elődről most a méltó utódra térül tekintetünk, D. Dr. Révész Imre püspökünkre, ki a mostani generális vizitációnak nemcsak rangban és titulusban, hanem pontosságban, kitartásban és a dolgok áttekintésében és irányításában is grand seigneur-je. Felemelő érzés volt napról-napról látni azt, hogy mekkora precizitással készítette elő ezt a körutat; éppen úgy,

mint az előző kétévi beregi utakat is. Előre tanulmányozta a meglátogatandó egyházközségek törtériáját, jelenlegi helyzetrajzát; azokról pontos és gondos feljegyzéseket készített, amelyekből aztán kialakult az egész út programja. Külön tanulmányt érdemelne a generális vizitáció keretében a püspök igehirdetése. Mindenütt maga prédikál s igehirdetése mindig aktuális, mindig a gyülekezet lelki szükségéhez igazodik, mindig figyelembe veszi a multat s jelent s mindig vigasztal és felemel egy szebb jövő reményével. Szellemi tornának és fizikai munkának egyaránt „nagy teljesítmény” volt ez a tizenkilenc igehirdetés. Naponta kétszer, egy nap háromszor láttuk frissen, könnyedén szószerke lépni a püspököt és hallottuk mindig üdén esendülő, erőteljes hangját a hűvös, ódon boltívek alatt visszhangzani... A modern fizikusok arról beszélnek, hogy egy-egy teremben elhangzó beszéd nem vész el nyomtalanul s nincs kizárva, hogy később valamikor feltalálják azt az eljárást, amellyel ezeket a rég elhangzott beszédeket újrazendíthetik. Most nem az a dolgunk, hogy efelett tünődjünk. De erre az analógiára igenis megállapíthatjuk, hogy püspökünk igehirdetése Isten Lelkének kegyelméből maradandó és gyümölcsözőből bármikor felismerhető.

Most hadd emlékezzünk meg a generális vizitáció házigazdájáról és útímarsalljáról, jó Izsáák Imre esperes atyáról. Ő valamikor a kolozsvári theol. fakultáson, két iskolai éven át közvetlen évfolyamtársa volt püspökünknek. Lelkükön ott mosolyog az ifjúkori barátság derűje és himpora. Talán ezért is készítette elő az esperes oly nagy figyelemmel, gyöngédséggel és szeretettel, mindenre kiterjedő gondossággal ezt a körutat, mert az iskolapadjaiban megkötött régi, meleg barátság volt dolgainak indítója. Nem lehetett hozzá olyan kérdéssel fordulni, amire ő azonnal a legpontosabb választ ne adta volna. Mint a tenyerét: úgy ismeri a gyülekezeteket, a lelkészcsaládokat, de még az egyes híveket is. A vizitációról való gondoskodása nem egyszer zavarbahozóan előzékeny; éreztük mindig derült lelkének reánk sugárzását.

Az esperes gyöngéd figyelmességének hű részese

volt az egyházmegyei gondnok, Dr. Siménfalvy Árpád ugocsaí főispán, ki már az egyházmegye területére történt megérkezésekor, meleg szeretettel fogadta a püspököt s amikor hivatali elfoglaltsága engedte, készséggel sietett kísérőtársul s mindenre figyelő szemlélőtársul, újra meg újra felajánlva segítő jobbkezt a reászorultaknak. E helyen is hadd fejezzük ki iránta érzett nagy köszönetünket.

Jólesően állapítjuk meg azt, hogy a most végiglátogatott tizenkilenc gyülekezet lelkipásztorai javarészt az ifjabb korosztályhoz tartoznak. Közülök alig egy-kettő halad még „az emberélet útjának felén”. Megnyugtató, sőt vigasztaló megállapítás ez; mert ebből méltán következtethetünk arra, hogy ezekben a nehéz, sőt rendkívüli időkben, olyan pásztori munkát végeznek, hogy a reánkibizottakból csak egy is el ne vesszen; hogy az Úr Sionának kőfalai tovább építtessenek.

Mert munka van bőséggel. Sokszor emberi erőt meghaladó mértékkel. Járnak a „futkározó hamis atyafiak”. Körüljár az „ordító oroszán”, a hitetlenség és tagadás sátrani kísértete. Próbára teszi sokszor a legjobbakat és legerősebbeket is. Megjelennek a külső ellenségek mellett a még veszedelmesebb belső ellenségek. Az emberi irigység, családok versengése, templomszékek feletti vita, a lelkipásztorral szemben bizalmatlanság... Sajnos, ezeket mind láttuk szemtől-szemben. Vajjon lesz-e elég erős hitők, lesz-e elég imádságuk, lesz-e elég tiszta egyéni és családi példaadásuk az örülőknek: ezek pedig csak előfeltételek! Lesz-e elég hűségük és kitartásuk a munkában, egyszerre az építő vakolókanál és a védekező kard forgatásában!? A püspöklátogatásnak elsődleges, a kívülállók által nem látott célja ez volt: az örülők és pásztorok egyéni erősítése; ha kellett, megfeddése; ha kellett, megbátorítása.

Az irányítást megkapták. Szerezenek maguknak munkatársakat, mindenekelőtt családjaik köréből, de a presbiterek köréből is, akiknek házána minden évadban tartanak legalább egy-két házi-istentiszteletet: ezzel lehet pótolni, vagy megindítani a vasárnapi iskolai munkát, a bibliórai munkát; ez lesz a forrása a templomlátogatás gazdagságának s az új nemzedék nevelésének. Böles atyai tanácsok és meghagyások hangzottak el a konfirmációról szörványgondozásról, szektáriusok elleni védekezésről, a Heidelbergi Káté rendszeres magyarázatáról.

Vessünk még egy futó pillantást magukra a gyülekezetekre is. Jóleső érzéssel állapítjuk meg, hogy a püspököt a hívek serege mindenütt a legteljesebb tiszteletadással fogadta. Öröm volt látni az örvendezőket a diadalkapu alatt. Még nagyobb öröm volt látni a templomban, a prédikáló püspökre függesztett figyelő orcákat. Jó nép ez a mi népünk. Sok érték van benne. Még hibái mellett is tudjuk szeretni. Óh, ezek a hibák! Sokszor egy-egy szomorú örökség. A maradiság esőkevénye itt-ott. Megérthető csüggettség a mostoha viszonyok miatt. Naív odahallgatás a hamis prófétákra... Nem végeztes baj egy se. Megvan mindenütt a szent kovász. A boldog előfeltétel a megújulásra, talpraállásra. Ragaszkodnak hitökhöz, egyházukhoz. Tudnak áldozni érte. Biznak a jövőben. Ahogyan a kisbányai asszonyok újrameszelték a templom külső falait; ahogyan a serdülő leányok mindenütt hangot adnak annak,

hogy konfirmációra vágnak; ahogyan a forgóolányi fiúk felligyelnek, amikor Dr. Ferenczy Károly a templomkertben diskurál velök a KIE-ről: ezek mind Isten Lelkének üzenetei számunkra, hogy haladjunk tovább a megkezdett úton, mert nem hiábavaló ez a nagy-nagy magvetés.

A generális vizitációnak a szorosán vett egyházi vonatkozásai mellett, megvannak magyar nemzeti építő hatásai is. Maguk a szent küldetésben járók, a közvetlen szemlélet által, új meg új meg látásokat, indításokat nyernek és s egybefonódva látják igaz Anyaszentegyházunk sorsát a magyar haza sorsával s amikor az Isten országa ügyét szolgálják: ugyanakkor a földi haza boldogulását is előbbre lendítik. Szent szimbólum az, hogy a püspök által végzett minden missziós istentisztelet végén, felharsan a szívek teljességéből a magyar Himnusz, melynek éneklése közben a szentek egységében csakugyan egyes vagyunk: a püspök, a pásztorok és az Úr nyája.

Uray Sándor.

Nyilatkozat

a leendő új énekeskönyv és a zsoltárok tárgyában.

Az Egyetemes Konvent énekügyi bizottsága theologiai albizottságának nevében és megbízásából közléteszi Révész Imre püspök, az albizottság elnöke.

Az albizottság megvizsgálta a Kálvin János Társaság IV. országos konferenciájának „Zsoltároskönyvünk az Ige mérlegén” címen megjelent előadásait és a konferencia 14 pontba foglalt „elvi és gyakorlati eredményeit”. Ezeknek tárgyában a következőkkel kívánja tájékoztatni egyházunk közvéleményét:

1. Az énekeskönyv megújításának időpontját albizottságunk véleménye szerint az egyház aktuális szükségese határozza meg. Éppen ezért nem okvetlen szükséges várni az énekeskönyv megújításával „egyházi életünk valóban bibliai, virágzó és hitvallásos öntudatban esúcspontra emelkedett korszakára”. Isten Lelke felhasználhatja a „esúcspontra”-ra még fel nem emelkedett korszakokban is az Ő engedelmes szolgáit arra, hogy a legfontosabb kérdéseket legalább koruk számára kielégítően megoldják, sőt, hogy korukat éppen ezzel is a „esúcspontra” felé haladni segítsék. De nem halasztható az énekeskönyvi reform munkabavétele albizottságunk nézete szerint a háború miatt sem, mert az egyház feladatainak megoldására minden idő „utolsó idő” s így egy háborús világhelyzet még csak fokozza a szükséglet és sürgösebbé teszi a megoldást; e mellett történelmi példákából is tudjuk, hogy a háború magában véve nem nagyobb akadály a énekeskönyv megújításának, mint pl. egy békebeli felszines „kulturoptimizmus”.

2. Albizottságunk teljes meggyőződéssel vallja, hogy a reform csak a teljes Szentírás alapján, hitvallásaink szellemében, egyházunk legértékesebb tör-

téneli hagyományainak szem előtt tartásával történelmi. Éppen ezért vitán felül állónak tartjuk azt, hogy az új énekeskönyv törzsanyagát is a zsolnároknak kell alkotniok. A versformába átköltött Zsoltár azonban az albizottság véleménye szerint olyan legsajátabb értelemben, mint maga a megfelelő szentírási szöveg, nem tartható Isten igéjének. A gyülekezeti énekeskönyv általában, s így annak zsolnárszövege is, már nem elsődleges hordozója a Kijelentésnek, hanem korszakok vagy emberöltők megnyilatkozása a Kijelentés hatása alatt, tehát nem kánonikus irat. Ennélfogva a bibliai zsolnároknak nyugateurópai dallamokra alkalmazott metrikus átköltései (a mi esetünkben jó francia parafrázisok erőteljesebb német fordításának bibliai hittel végzett s általában sikerült magyar tolmácsolásai) sem tekinthetők minden további nélkül azonosoknak az eredeti zsolnárokkal. Az ilyen zsolnárátköltések épügy rászorulnak a Szentírásból, mint Istennek egyedüli írott Igéjéből való időnkénti ellenőrzésre, mint akár a legbiblikusabb szellemű és fogalmazású egyházi hitvallások is.

3. Albizottságunk véleménye szerint *sem Isten igéje, sem hitvallásaink sehol nem követelik, hogy a gyülekezeti énekeskönyv mind a 150 zsolnárt s még hozzá minden egyes versével magában foglalja*. Magyar református egyházunk a maga 1607 előtti, nagyon is biblikus és hitvallásos őskorszakában éppen nem énekelte mind a 150 zsolnárt (amiket énekeltek belőlük, azoknak legnagyobb részét is ma már túlságosan szabadnak tetsző parafrázisokban énekelte), s még 1607 után is csak körülbelül félszázad múlva, a puritán mozgalom hatása alatt ment lassan bele az egyházi közudatba annak kívánalma, hogy az énekeskönyvben mind a 150 zsolnárt minden verse benne legyen a Szenci-szöveg szerint. Másfelől viszont albizottságunk szerint nem ugyan teológiai vagy hitvallási kényszerűségből, hanem az énekeskönyv gyakorlati rendeltetésének szem előtt tartásával igenis mind a 150 zsolnárt felvehetjük az énekeskönyvbe olyan és annyi szöveggel, amilyen és amennyi az illető zsolnárt gondolategységének kifejezésére az élő gyülekezet szükségletei szempontjából kívánatos és elégséges — természetesen a szentírási szöveg föltétlen mértékadása szerint.

4. Albizottságunk a Szenci Molnár Albert példátlan hatású zsolnárfordítását teológiailag is megbecsüli, és az új énekeskönyv szerkesztésében föltétlenül figyelembe veendőnek tartja annak nemcsak irodalomtörténeti jelentőségét, hanem máig élő gyülekezeti értékét is. A Szenci munkája iránt érzett mélyes tisztelet azonban nézetünk szerint sohasem eshetik akkora túlzásba, hogy csaknem még a Bibliával szemben is *gyakorlatilag* (ha nem is elvileg) az 1607-es Szenci-szöveget tekintse a zsolnárok alapszövegének. A bibliai elapszöveghez való nagyobb hűség szempontja mellett pusztán már az élő nyelven való énekelhetőség érdeke is megköveteli helyenként a Szenci-szöveg átdolgozását. Igyszerűség dolgában ugyan aránylag kevés Szenci-verse tér el a zsolnárt eredeti bibliai értelmétől a maga egészében, ezt a tényt az albizottság különösen kívánja hangsúlyozni, de a részletekben mégis számos hermeneutikai és exegetikai bottlás és nyilvánvaló tévedés akad. Pedig amíg az Ige egyháza vagyunk, a zsolnárténekekben csak azt lehet énekelnünk, amit az eredeti zsolnárt mond a mindenkori legmagasabb

tudomány eszközeivel megállapítható leghitelesebb szövege szerint. *Mégpedig a gyülekezet mindenkor élő nyelven kell azt énekelnünk*. Holt kincs, nem tanítható és nem énekelhető, vagy értelmetlenül énekel, ódonnál is ódonabb szövegeket, kommentárta szoruló nyelvi vagy tárgyi anakronizmusokat egy naponkénti használatra szánt énekeskönyvben őrizgetni nem lehet, ezt az albizottság nézete szerint semmiféle hitvallási vagy teológiai követelményvel nem lehetne megokolni. Az albizottság a Szenci-zsolnárok revíziójában mindenestre a nyelvi és művészi szempontból is maradandó értékeket rejtő 1607-i szöveg iránti tisztelő konzervatívizmussal kíván eljárni, de ugyanakkor föltétlenül első helyet kíván biztosítani az abszolút igeszerűség követelményének, ha kell, még az archaikus igényekkel szemben is.

5. A dícséret kiválogatásában is a föltétlen igeszerűségnek és az ebből következő hitvallásos szellemnek kell elsőrenden mértékadónak lennie albizottságunk véleménye szerint. A zsolnárok nagyobb tekintélyét és örök jelentőségét a dícsérettel szemben nem a számuk túlnyomó volta van hivatva kiemelni, hanem egészen más szempontok. A dícséretanyag felrészítése viszont a gyülekezeti élet megelevenítése érdekében újra meg újra szükséges. *Dícséretet tehát annyit kell felvenni, amennyi az egész hitvalló irodalomból építésre felhasználható és amennyit az énekeskönyv, illetőleg maga az éneklő gyülekezet egyáltalában elbírt*. Ami pedig az igeszerűség és a hitvallás mértékének (s természetesen a szüntűgy mellözhetetlen nyelvi és művészi követelményeknek) megfelel, az az albizottság nézete szerint az új énekeskönyvben akkor is helyet foglalhat, hogy ha ma élő költő alkotása. Az ezzel ellenkező elvet és gyakorlatot a magyar és a külföldi református énekeskönyvek szerkesztői éppen egyházaik leghitvallásosabb korszakában követték legkevésbé.

6. Az énekeskönyv összeállításában az Anyaszentegyház szolgálatának minden ágára tekintettel kell lenni, mert valahol az Ige megszólal, ott az Ige hallgató és felelő gyülekezet sem hiányozhatik. Éppen ezért albizottságunk az *egységes énekeskönyv mellett foglal állást*, amely a gyülekezet egész organismusának minden megnyilatkozásában, el a családi áhitatig, használható legyen a lelki szükségletek kielégítésére.

7. Az albizottság távol áll attól, hogy ezzel az alkalmi nyilatkozattal lezártaknak tekintse mindent és a kapcsolatos kérdéseket. Sőt nagyon kívánatosnak tartja, hogy az énekeskönyv megújításának valamennyi elvi és gyakorlati kérdése, közelebb-ről éppen a teológiai vonatkozásúak is, alkalmas módon és helyen az ügyhöz illő komoly tárgyilagos-sággal és beható részletességgel megvitatás alá kerüljenek.

8. Albizottságunk tisztán látja mindazokat az emberi gyarlóságokat, amelyek minden korban befolyásolták — ma is befolyásolhatják — a gyülekezeti énekeskönyv szerkesztőinek munkáját. De mégis sokkal több komoly értéket és tiszteletreméltó lelki buzgalmat lát az énekeskönyvszerkesztő elődök munkásságában, semhogy azt bármely korra nézve is egészben véve haszontalan tévedésnek vagy épp megtevélyedésnek volna hajlandó minősíteni.

Lelkészeinkre vonatkozó adatok gyűjtése

Egyházkerületi levéltárunkban az utóbbi években sok tudakozódó levél érkezett. Lelkészekre és lelkészi családokra vonatkozó adatokat kerestek e levelek írói, s némelykor a legnagyobb sértődöttséggel vették tudomásul, vagy egyáltalában meg sem lehetett győzni őket arról, hogy egyházkerületünknek nincsen olyan minden tekintetben teljes jegyzéke, melyben a messze múltba visszamenőleg valamennyi lelkészünkre vonatkozó adatok bennefoglaltatnának.

A kérdés azonban felvetett és megszívlelésre méltó. A lelkészi pályának és a lelkészi személyeknek bizony igen hiányos megbecsüléséről tanúskodik az a helyzet, hogy legtöbbszörüknek élete teljes homályba süllyed, s még a legkiválóbbakról is csak szórványos, sokszor egymásnak ellentmondó, vagy egyéniségükről torz képet nyújtó adatok maradnak fenn. A lelkészcsaládok élete pedig, holott nemzetünk életében egyik legnagyobb nevelő tényező volt évszázadokon át, s az ma is, teljességgel elhúzódik a betekintés elől. Mennyi tanulság, alkalomadtán mennyi felhasználható fontos adat volna nyerhető egy olyan gyűjteményből, amelyben a lelkészeket illető szeretettel, legapróbb dolgaik iránt is érdeklődő testvéri érzülettel összeszedett adatok állandóan és rendszeresen megőriztetnének az utókor számára!

Az eddigiekben két szempont kínálkozik az anyaggyűjtés számára. Az egyik ez: Fontos ma, vagy fontos lehet a jövőben minden legcsekélyebb adat, ami lelkészeinkre és családainkra vonatkozik. A másik ez: Fontos, hogy gyűjtessenek össze és rendszereztesse az ezeket az adatok úgy, hogy csak illetékesek számára, de azok számára mindig hozzáférhető módon rendelkezésre álljanak.

Az adatok közül a legtermészetesebb érdeklődésre számot tartók a születés, házasságkötés és halálozás adatai. Ezekkel elhatárolódik az élet, egyes személyek szilárdan behelyeződnek a történésekbe. Ezek az adatok a leghitelesebben anyakönyveinkből gyűjthetők össze. Sokak számára egészen rendkívüli meglepetés anyakönyveink gazdagsága. De az adatok bennük eltemetve élnek. Jellemző adat erre, hogy pl. néhai Révész Kálmán, a Gyöngyösi Pálról írt életrajzához a mű megjelenése után kapott a kecskeméti anyakönyvből addig lappangott igen értékes adatokat (Prot. Szemle, 1898, 624). De ezek az anyakönyvi adatok tennék lehetővé a tudományos irodalomban közkezen forgó adatoknak kiegészítését, s így esetleg a további kutatás irányának a megszabását jelentenék. Pl. Borovszky Samu egyházkerületünk legrégebbi jegyzőkönyvéből 1597—1679 közt felavart kb. 1000 lelképásztor nevét közli (Történelmi Tár, 1898, 622 ssk.), s Tóth Sámuel az idősb Révész Imre regesztái alapján folytatja ezt a névsort, de ezek a nevek magukban még igen keveset jelentenek. Micsoda nyereség volna, ha anyakönyveink gondos áttekintése után új adatok kerülnének napvilágra!

Anyakönyveink mutatnának világos képet lelkészi családainkról; a lelkészcsaládok gyermekei egymás között igen sok esetben kötöttek házasságot, s így lelkészi családok története már az anyakönyvekből is sokszor messzire elkísérhető.

De nemcsak anyakönyveik vannak egyházainknak, s az anyakönyvekben is nemcsak hiteles egykorú bejegyzések foglalhatók. A kétes hitelességű adatok már nem teljes értékűek, de sokszor igen jó útbaigazítók. Pl. Baresa János a Tiszántúli Egyházkerület történetében (II. k. 274. lap) Kisvárdai lelkészei közül egyet sem említ, pedig az egyházközség anyakönyvében a lelkészek neve 1771-től gondosan fel volt jegyezve. Csak éppen nem kerültek bele ezek az adatok az egyháztörténelmi irodalomba.

A lelkészek életére vonatkozó kutatásokat végezhetik a levéltárakban és a nyomtatott forrásanyag körül foglalatokoskodók. De az ő munkájuk csonka és hiányos az egyes egyházközségekben fellelhető helyi anyag nélkül. Viszont a helyi anyaggal sok esetben a lelképásztor alig tud mit kezdeni, nem állván rendelkezésére a máshonnan ismert adatok tömege. Ezért volna rendkívül kívánatos, hogy a két munkamezőn dolgozó lelkészek egymás segítségére siessenek.

Erre nézve több kísérlet történt, hiszen egyházkerületünk is nem egyszer elrendelte már egyházközségeink történetének megírását. De a változó korral új emberek kerülvén az egyházközségekbe, fel lehet tételezni, hogy ők még mindig fel tudnak fedezni eddig lappangó anyagot, vagy pedig az utóbban gyűlt anyag közlésével tehetnek igen jó szolgálatot. Azonkívül az egyházak történetének megírásánál nem a lelkészek iránti érdeklődés volt az elsődleges szempont, mi pedig ezúttal ezeket az eddig kevésbé becsült adatokat szeretnők összegyűjteni.

A püspök úr egyházkerületünk 202—1941. közgyűlési sz. határozata alapján elrendeli az anyakönyveknek gondos átnézését, s a lelképásztorokra, valamint családjukra vonatkozó adatok pontos ki-jegyzését. Eddig tart a dolog hivatalos része, s ezt az egyházkerületi határozat alapján ki lehet kényszeríteni. De nem kikényszeríthető az a szeretet, amellyel ezt a munkát mindenestre végezni kell. Adatgyűjtésünk csak akkor válhatik igazán teljessé, ha lelkésztestvéreink nagy szeretettel és nagyon komolyan magukévá teszik ezt az ügyet. Becsüljük meg önmagunkat, hogy megbecsülést szerezhessünk magunknak mások előtt is.

Az anyakönyvek és más egyházi feljegyzések lelkészekre és családjukra vonatkozó adatain kívül egybegyűjtendők volnának még a ma élő lelkészekre vonatkozó adatok. Hivatalosan elrendelni ezt nem lehet. Hanem e sorok írójának tapasztalata, hogy a múltból felmaradt önéletrajzi feljegyzések a legbecsesebbek, mert a száraz adatokon kívül olyan anyagot tartalmaznak, amelynek a becsé az idővel nő, és sokszor megbecsülhetetlen kútforrás értékére emelkedik. Rendkívüli meggazdagodást jelentene egyházunkra nézve, ha lelkészeink a maguk és családjuk életét illető mennél több adatot (esetleg leszármazástáblákat is) juttatnának levéltárunkba.

Nem tudom, milyen mértékben sikerült ezeknek a soroknak meggyőzniök lelkésztestvéreimet arról, hogy egy központilag kezelt, minden lelkésznél életének adatait magában foglaló gyűjtemény összeállítása egyetemes érdek, amiből később, s talán a közeljövőben, az egyeseknek is hasznuk lehet. Mindenesetre a nagy munkából engem illető részt (a feldolgozást) igaz szeretettel vállalom, s a

közös munkában bármelyik lelkésztestvéremnek útbizonyítással a legnagyobb készséggel mindig rendelkezésére állok.

Soós Béla,
egyházkerületi levéltárnok.

I R O D A L O M

A szatmári református egyházegyege negyvenéves története.

Két hatalmas kötetből álló munka van előttünk, 430 és 456 oldalnyi terjedelemmel. Még 1941-ben jelent meg Budapesten; szerkesztőségünkbe pár hónappal ezelőtt érkezett meg a recenzíós példány. Sajnos, késedelemmel tudunk csak hírt adni róla, éppen lapunk múlt számában „A Debreceni Protestáns Lap” című cikkünkben kifejtett okoknál fogva.

Az impozáns terjedelmű munka szerzője Sípós József nyugalmazott tūristvándi lelkész és esperes. A kiadás áldozatos ténye Dr. Gaál Endre v. államtitkár, a szatmári egyházegyege gondnokának érdeme.

Mint a cím is mutatja, 1895-től 1935-ig tárgyalja a szatmári református egyházegyege történetét. A mű megírása már 1937-ben be volt fejezve. Bár időközben az ország keleti részeinek felszabadulása Isten irgalmából megtörtént és a szatmári egyházegyege kebelébe is visszatértek a Trianon által elszakított gyülekezetek: erre a körülményre s ennek következményeire a szerzőnek már nem állott módjában kiterjeszkedni.

A mű tiszteletreméltó szerzőjének tapintatos objektivitását jellemzi az, hogy a saját életére és működésére vonatkozó részt nem önmaga, hanem Török József kömörői lelkész (azóta a szatmári egyházegyege esperese) írta meg.

A szatmári egyházegyege históriáját H. Kiss Kálmán, volt nagykőrösi tanítóképzőintézeti igazgató (Kiss Áron, volt tiszántúli püspökünk fia) kezdte megírni. Ő az események láncolatát, a reformáció korától egész 1875-ig vezeti. Utána 25 év történetét F. Varga Lajos, volt majtisi lelkész és szatmári egyházegyegei aljegyző írta meg. Ezekhez csatlakozik Sípós József mostani hatalmas munkálata, melyről D. Dr. Révész Imre püspökünk és nagynevű historikusunk, a kötet elébe írott Előszavában, a legnagyobb elismeréssel nyilatkozik; hasonlóan a legigazibb hálával emlékezik meg püspökünk Dr. Gaál Endréről, ki a kiadás költségeit, teljes egészében, szíves volt vállalni.

E helyen is hadd jusson kifejezésre az elismerés és köszönet szava két a nagyérdemű egyházi órálló áldozatos művéért. De illesse tiszteletadásunk az egész szatmári egyházegyeget, azért a históriai érzékkért s a mult idők tanulságaihoz való ragaszkodásért, hét évtizeden át virrasztó erőkifejtésért, amellyel az egyházegyege történetét megörökítette. Nagy jelentősége van ennek, a többi egyházegyegeknek szolgáltatott példaadáson túl: egyetemes egyháztörténelmi vonatkozásban is. Mint püspökünk az Előszóban írja: „A fajmagyarság reformációjának

történetileg legmesszebb következő gyökérszála a szatmári ősmagyarság lelki talajába nyúlnak vissza; annak a tiszta evangéliumi forrásokhoz visszatárlt hitéből táplálkoztak és annak törhetetlen magyar öntudatából és nemzeti érzéséből erősödtek fel. Ez olyan nemeslevél a multból, amely csakugyan a legtöbbre kötelez és tisztelet adassék a szatmári egyházegyegeknek, hogy a kötelezettség vállalása elől... nem húzódtott és nem húzódtottak.”

Szerző erőteljesen hangsúlyozza, hogy elődeinek (H. Kiss K. és F. Varga L.) formáit megtartja, munkáik szerkezetét és beosztását követi s igyekszik mindvégig tárgyilagos maradni. Ez utóbbi állítását mi sem vonjuk kétségbe; bár meg kell említenünk, hogy nem egy helyen egyéni érzéseinek s szubjektív szemléletének ad bőséges kifejezést. Ez magyarázható abból, hogy a megirt 40 éves históriának élő tanúja volt; mint maga mondja: művébe beleszótt olyan epizódokat is, amelyekről aktái nincsenek. Leírásaiban néhol túllontúl részletes. Néha elmereng. Bibliái idézeteket fűz közbe s azok hangulatát színezi.

Egy helyen (37. oldal) önmaga állapítja meg magáról, hogy ő krónikás. Csakugyan az, végtelen sok jóakarattal, fáradhatatlan adatgyűjtő hangyaszorgalommal. Egy későbbi rendszeres történetíró számára ez a nagy munka bizonyára gazdag és hiteles adattár lesz... Kár, hogy nyilvánvaló sajtóhibák kerültek a kötetbe és kár, hogy semmiféle tartalomjegyzék nem készült a mindenképpen nagy teljesítményt reprezentáló munkához.

U. S.

A Coetus Theologorum új illetménykötetei. A Coetus Theologorum — Református Theologusok Munkaközössége a tagsági díjak befizetése céljából nemrég küldötte szét csekklapjait. Az alapszabályok értelmében a tagsági díjat minden évben július hó 1-ig kell befizetni. A Munkaközösség 1942-ben két illetménykötetet is ad. Az egyik *Niesel: Kálmán históriája* c. könyve, Dr. Nagy Barna sárospataki theologiai akadémiai tanár fordításában, a másik *D. Dr. Ravasz László* püspök dolgozata, mely a *Coetus Theologia önéletrajzokban* c. új kiadványsorozatának első számaként jelenik meg. Alapító tagsági díj az első évben 50 P, minden további évben 5 P, működő tagsági díj évi 5 P, pártoló tagsági díj: hittanhallgatóknak évi 3 P, segédlelkészeknek 4 P, theologiai professzoroknak, lelképásztoroknak, vallástanároknak, vallásoktató-lelkészeknek, valamint nem lelkészjellegű egyéneknek 5 P, jogi személyeknek 6 P. Tagul lehet jelentkezni a Munkaközösség Főtitkári Hivatalánál, Debrecen, Központi Egyetem. Postatakarékpénztári csekkszám: 49,801. A Munkaközösség tagjai kedvezményes áron kapják a Coetus kiadásában megjelenő *Theologiai Szemlét* is.

Assur: Az egyház Oroszországban. Németből fordította Dr. Ferenczy Károly. Egyházi bűnök az orosz nép ellen. — Theologusokból atheista vezérszónokok. — Megvadtított ifjúság. — Új apostoli kor Oroszországban. — Új egyházalapítási kísérletek. — Orthodox templomokban prédikáló baptisták. — Felekezeti béke a börtönben. — Theologiai főiskola szovjetföldön.

Orosz író műve a nagy titokról, amelyről eddig csak megbízhatatlan híresztelések szállongtak: az egyház oroszországi sorsáról, reménysegeiről és arról, hogy a nyugati kereszténység hogyan segíthet az oroszországi hitvallóknak. Ára 3 P, megrendelhető a Sylvester könyvosztályánál, Budapest, XIV., Hermina-út 51. Csekkszám: 58,727.

K Ü L Ö N F É L É K

Leventemunkánk.

Pünkösöd utáni héten az ország minden részéből 90 református és 30 evangélikus lelkipásztor gyűlt össze Budapesten a Toldi Miklós testnevelési intézetben, a leventék szellemi irányításának újabb elsajátítása és megbeszélése céljából. A tanfolyam megnyitóján jelen volt Dr. Ravasz László püspök, Dr. Balogh Jenő, a Konvent világi elnöke, Bély Alajos altábornagy, országos ifjúsági vezető, Soltész Elemér tábori püspök, vitéz Kurdiczy István v. k. ezredes, a leventék országos paranesnoka, Benker ezredes, a leventeegyesületek vezetője, Dr. Gergely István KIE-elnök stb.

Ravasz László megnyitó áhítatában kiemelte, hogy csak egyetlen fundamentum van, amire a magyar ifjúsági munka újjáépítésénél is egyedül számítani lehet és szükséges ez az Úr Jézus Krisztus. Utána Bély Alajos szólott az ifjúsági nevelésről, amelynél a katonai nevelés mellett a vallás erkölcsi nevelést okvetlen szem előtt kell tartanunk. S ehhez teljes mértékben az egyházak munkáját akarják igénybevenni.

A megnyitó után megkezdődtek az előadások, amelyek csak úgy peregtek le egymás után, mint valami gyors film, reggel 8 órától este 10-ig. Katonai és polgári előadók, egyetemi professzorok tartották az előadásokat. Valamennyien a magyar ifjúság lelkes vezetői, kiváló szakférjiaik, akik nagyon jól látják minden jót, de ismerősök a bajjal is. A magyar ifjúság sorsát szívükön viselik s azért mindenre készek. Az előadókat kivétel nélkül mind megélték. Az előadások kapcsán volt idő az általános és a speciális esetek megbeszélésére is. Úgy éreztük, hogy a pünkösdi lélek és a pünkösdi tűz ott volt közöttünk.

A leventeintézmény új vágányra lépett. Az egyháznak törvény szerint is, nemcsak joga, de kötelessége is az ifjúsággal foglalkoznia. Most négy napon keresztül a legilletékesebb ajkáról hallottuk az elgondolást és a célt. A református egyház lelkipásztorainak, tanítóinak és vezetőinek egyetlen kötelességük lehet: az újjáalakult és most megindulandó leventeegyesületi munkába minél előbb teljes mértékben bekapcsolódni és abban százszázalékos munkát végezni. Ifjúságunkat a leventeintézmény most tálcán hozza elénk. Olyan nehezen tudunk sokszor azokhoz hozzájutni! Nekünk most meg kell ragadnunk a jó alkalmat, magunkhoz kapcsolnunk az ifjúságot, nevelni, tanítani őket. Valamennyi igen tiszteletre méltó előadónktól csak azt hallottuk, hogy a lelki nevelésre akarják átirányítani az egész leventeegyesületi munkát. Ezt nagy örömmel vagyunk tudomásul és igyekezzünk ebből kivenni a mi részünket. Nincs más cél, mint ifjainkat Jézushoz vinni. Ha Jézus kezébe tesszük le a magyar ifjúság jövődjét, akkor a legmegfelelőbb kézen lesz az. Legyünk tehát készen és résen. Felelősséggel tartozunk a magyar református ifjúságnak felelősséggel tartozunk az egyháznak, hazánknak, s felelősséggel tartozunk a mindenható Istennek is. Adja az irtalmas Isten, hogy ez a megújult lélek hassa át egész magyar egyházi és társadalmi életünket!

A tiszántúli egyházkerületből 25-en voltunk. Ebből

Debrecenre esett 5, a debreceni egyházmegye többi községeire szintén 5.

(Konyár.)

Vitéz Úry Ferenc.

A Debreceni Protestáns Lap folyó évi július hó 1-től hetenként nyolcoldalas terjedelemben jelenik meg. Előfizetési díja egyelőre nem változik.

Az egyházmegyei hírek lapunk korlátozott megjelenése miatt ebből a számból is kimaradtak. Júliustól kezdve készségi fogjuk azokat is közölni.

A tiszántúli református egyházkerület felosztása címen Dr. Makkai Sándor tollából megjelent s lapunk előző számaiban folytatódólagosan közölt tanulmány füzet alakjában. D. Dr. Révész Imre püspök előszavával és térképpel megjelent. A füzetet az egyházkerületi közgyűlés, Konvent és Zsinat minden tagja megkapta. Más érdeklődőknek 1 P téri díj ellenében készségi megküldi a püspöki hivatal.

A magyarországi református egyház levéltáiról szóló szabályrendelet kiadott LEVÉLTÁRI ÚTMUTATÓ elkészült s az a Bethlen Gábor-könyvkereskedésnél (Budapest, IX., Kálvin-tér 8. szám alatt) 2 P-s bolti áron megrendelhető.

Az erdélyi egyházkerület hivatalos lapja, a Református Szemle május 20-i számában közli az egyházkerületi elnökségnek az Egyetemes Konventhez intézett felterjesztését, némely lelkési állásnak püspöki kinevezés útján való betöltéséről. A megszállás ideje alatt az egyházközségek lelkészválasztási jogukat ugyanis átruházhatták a püspökre. Most az erdélyi egyházkerület azt kéri, hogy ezt a két évtizedes gyakorlat alapján kialakult eljárási módot, mely igen sok tekintetben jónak bizonyult és az egyházközségek körében is kedveltségnek örvendett: a Konvent hagyja jóvá.

A SZERKESZTŐ KÉRÉSE. A máramaros-ugocsai generális vizitáció miatt távol voltam Debrecenből s a Debreceni Protestáns Lap multkor (jún. 1) számának összeállításánál nem lehettem jelen. Így történhetett meg az, hogy a nyomdai tördelőmester, két korrekciót összecserélt s mult számunkból kihagyta Dr. Soós Bélának a mai számban közölt cikkét s helyette elnézésből beiktatta „Az Egyház Harca” című cikket, ami tulajdonképpen lapunk mai számába volt beosztva. Emiatt elnézést kell kérnem a Dr. S. B. cikke késéséért; — de meg azért az ildomtalanúságért is, hogy a jún. 1-i lapban 2. és 3. helyen egymásután, névaláírással két cikk jelent meg. Pedig a lapszerkesztés alfája az, hogy együgyűan szerzőtől két cikk egymásután nem jelenhetik meg, még akkor sem, ha a szerkesztő tollából származnak is azok. (U. S.)

AZ ORSZÁGOS BETHLEN GÁBOR SZÖVETSÉG nagyszabású irodalmi estét rendezett Nagypáradon Dr. Engedy Andor püspök és Tasnádi Nagy András országgyűlési képviselő közreműködésével.

A MAGYAR EVANGÉLIUMI MUNKÁSSZÖVETSÉG nagypáradai csoportja június 6-án alakult meg. A budapesti központot Muraközy Gyula és Gáspár Béla képviselték.

A LELKÉSZEGYESÜLET közli Okos Gyula ókéskei lelkipásztor tiltakozó sorait a levente-ünnepségek alkalmával a hivatalos Utasítás által előírt, hivallásunkat sértő fohász ellen. (Az Utasítás szavai szerint ezt a hősi fohászt a hősök emlékéhez intézi egy levente.)

NÉMETORSZÁGBAN 6000 protestáns lelkész teljesít jelenleg hadiszolgálatot.

Német keresztyén énekeskönyvrevízió. A „Deutsche Christen” thüringiai csoportja új, „korszerű” énekeskönyvet adott ki. A modernizálás lényege az, hogy az énekekből kihagyták az ószövetségi vonatkozásokat, azonkívül törölték belőlük a bűnbánat és bűnbocsánat gondolatát.

KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR a nagy magyar kutató a külmiszióknak is nagy szolgálatot tett, amikor a 150 zoltárt lefordította tibeti nyelvre. Ezenkívül imádságos és biblia-magyarosatos könyveket is fordított tibeti nyelvre.

Református asszony végrendelete. Szathmáry Sándorné, a kiskunhalasi gimnázium egykori igazgatójának özvegye, hatalmas vagyonának túlnyomó részét: többszáz hold területű földbirtokot, három nagy gyümölcsösöt és szőlőt, házat, valamint 40,000 P készpénzt a református egyház különböző intézményeire hagyta.

Lelkészeiktatás Karcagyon. Az új karcagi lelkipásztor, Papp Béla beiktatása alkalmából a gyülekezet megvendégelte a hadbavonultak családtagjait, az aggmenházi ápolatokat és a szegényházi gyermekeket.

A DEBRECENI LELKIPÁSZTOROK június 29-én délelőtt tartják ezévi csendesnapjukat.

A MAGYAR EVANGÉLIKUS EGYHÁZ lélekszáma 620,000. — 342 anyaegyházban 371 lelkipásztor működik. A vallásánárok száma 67, a segédlelkészeké 636.

HIVATALOS ÉRTEŚÍTÉS

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

2811—1942. sz.

TÁRGY: Anyakönyvi kutatás.

FELHÍVÁS.

Vécsey István m. kir. esendőrőrmester (Kassa, nyomozó alosztály) kérelmére elrendelem nevezett anyai nagyapjának, néhai Boruzs Mátyás születési anyakönyvi kivonata bejegyzésének felkutatását.

A keresett Boruzs Mátyás Debrecenben 1874-ben 30 éves korában kötött házasságot néhai Kovács Sárával, tehát 1844-ben szülehetett, de ezzel szemben leszármazói úgy tudják, hogy a születés ideje 1833—34 körül lehetett. Nevezettről még anyai ismeretes, hogy Szerepen 100 hold körüli ingatlana volt s feltehető, hogy Szerepen vagy Hajdúszoboszlón, esetleg környékén szülehetett. Az anyakönyvi bejegyzés megtalálása esetén kérelmező értesítendő, aki az anyakönyvi kivonati díjakat és 10 P kutatási díjat készséggel meg fogja téríteni.

Debrecen, 1942 június 9.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
3032—1942. sz.

TÁRGY: Birodalmi német gyermekek elhelyezése a Magyarországi Németek Szövetsége útján.

KÖRLEVÉL

a nagytiszteletű iskolaszéki elnök urakhoz.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 38.586—1942. VI/6. szám alatt az állami iskolákhoz a következő rendeletet intézte:

„Az elnök úr kérésére hozzájárulok ahhoz, hogy azokban a községekben, ahova a m. kir. miniszterelnök úr engedélye alapján az elnök úr vezetése alatt álló szövetség német-birodalmi gyermekeket helyez el, az állami népiskolák helyiségei a birodalmi német gyermekek oktatásának céljára a következő feltételek mellett rendelkezésre bocsáttassanak.

1. A tantermek átengedése csak az iskola tanítási idején kívül és abban az esetben lehetséges, ha ez a szóbanlévő népiskola működését nem gátolja.

2. Az így átengedett tantermek takarításáról a szövetség köteles gondoskodni. Ugyancsak a szövetséget terheli azok az egyéb kiadások, amelyek a tantermeknek a birodalmi német gyermekek oktatására történt átengedéséből folynak.

3. A népiskolákban a birodalmi német gyermekek oktatásához szükséges taneszközöket, képeket és egyéb tárgyakat az átengedett tantermekben csak az alatt az idő alatt lehet elhelyezni, amíg a termek a birodalmi német gyermekek oktatása céljából tényleg igénybe vannak véve. Mihelyt ez a tanulmányi idő eltelik, a szóbanlévő tárgyakat a tantermekből minden egyes esetben el kell távolítani.

4. A tantermeknek átengedéséből származó minden kárért a szövetséget terheli a felelősség.

5. Abban az esetben, ha az illetékes katonai hatóság az iskolai helyiségeket igénybeveszi, az átengedés megszűnik.

6. Minden egyes esetben be kell jelenteni az illetékes tanker. kir. főigazgatóhoz azokat a községeket, amelyekben a m. kir. miniszterelnök úr hozzájárulásával az elnök úr vezetése alatt álló szövetség birodalmi német gyermekeket elhelyezhet. Ebben a bejelentésben közölni kell azt is, hogy hány gyermek elhelyezéséről van szó és az ezzel kapcsolatos kérelemben elő kell adni, hogy a szövetség az illető község melyik iskolájának hány tantermét kérelmezi.

A kérés teljesítésének részletei felől esetenként az illetékes tanker. kir. főigazgató határoz.

Ezzel kapcsolatban felkérem Elnök urat, hogy a vezetése alatt álló szövetség különös gonddal ügyeljen arra, hogy mind a birodalmi német ifjak, mind a szövetség kötelekébe tartozó személyek a háborús időkhöz méltó komoly és megfontolt magatartást tanúsítsanak és ezáltal az annyira káros surlódások elkerülhetők legyenek. Rámutatok arra, hogy ezzel hasonló értelmű megkeresést, illetve felhívást intéztem az illetékes egyházi főhatóságokhoz és főispánokhoz.

Az egyházi és községi jellegű népiskolák tekintetében egyidejűleg megkerestem az illetékes iskolafenntartókat, hogy a jelen rendelkezésben foglalt feltételekhez hasonló kikötések mellett a termek átengedése iránt intézkedjenek.

Az ilyen iskolákra vonatkozó kérelmeket közvetlenül az illetékes egyházi főhatóságokhoz kell küldeni, azonban a kérvény másolatát az illetékes tanker. kir. főigazgatónak is be kell mutatni.

Felhívom az iskolaszéki elnök urakat, hogy a fenti miniszteri leirathoz alkalmazkodni s a maguk részéről is oda-hatni szíveskedjenek, hogy a surlódások a lehetőséghez képest elkerülhetők legyenek.

A használatra való átengedést mindig az illetékes esperes úrtól kell kérni s az átengedést a püspöki hivatalhoz jelenteni kell.

Debrecen, 1942 június 5.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

3036—1942. sz.

TÁRGY: Népiskola VII—VIII. osztályának megnyitása az 1941—42. tanévben.

KÖRLEVÉL

a nagytiszteletű iskolaszéki elnök urakhoz.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztériumtól 105,002—1942. V/1. ü. o. szám alatt a következő leirat érkezett hivatalomhoz:

„Hivatalosan értesültem arról, hogy egyes városokban és községekben, ahol a róm. kat. és református vagy evangélikus, esetleg mind a három egyház tart fenn népiskolát, e népiskolák nem mindenikében nyílt meg a folyó tanévben a VII. osztály. Tudomásomra jutott az is, hogy ezekben a városokban és községekben — nyilván az 1940. évi XX. tc. helytelen értelmezéséből — olyan helyzet állott elő, hogy amíg az egyik népiskola tanulói a VI. osztály elvégzése után a VII. osztályban folytatják tanulmányaikat, addig a másik népiskolának ugyanilyen előtanulmánnyal rendelkező növendékei a továbbképző népiskola látogatásával tesznek eleget tankötelezettségüknek.

Tisztelettel felhívom a fent közöltek kapcsán a főtiszt. egyházi főhatóság nagybecsű figyelmét az alábbiakra.

Az 1940: XX. tc. 17. § szövege szerint a következőket tartalmazza:

„Azokban a községekben, ahol valamennyi tanköteles befogadására alkalmas nyolcosztályos népiskola, avagy mindennapi tanításra berendezett mezőgazdasági népiskola még nincs, a gondviselő a 4. § 2. bekezdésében meghatározott iskolázási kötelezettségének az átmeneti idő alatt eleget tesz akkor is, ha gondoskodik arról, hogy a gyermek a népiskola hatodik osztályának elvégzése után három tanéven át továbbképző népiskolai oktatásban részesüljön.

A törvénynek ez a rendelkezése világosan kimondja, hogy a gyermek iskolázási kötelezettségének terjedelmét egyedül az a tény határozza meg, hogy a községben valamennyi iskolázásra köteles gyermek befogadására alkalmas népiskola van-e vagy pedig nincs. Ha van, akkor minden gyermeknek a nyolcosztályos népiskolába kell járni, vagyis bármelyik népiskolába járt is, a hatodik osztály elvégzése után a hetedik osztályt fenntartó népiskolába kell beiratkozni. Az illető népiskola igazgatója a 26,000—1941. VKM számú rendelettel kiadott Népiskolai Utasítás 16. § 11. és 12. bekezdésében meghatározott keretek között köteles a beiratkozásra jelentkező gyermekeket felvenni.

A fentiekből következik, hogy pl. a római kat. népiskolák tanulói a megszabott feltételek mellett a VI. osztály elvégzése után a református, illetőleg az ev. népiskolában tartoznak folytatni tanulmányaikat és viszont, a szerint, hogy melyik egyház tette folyamatba ebben a tanévben a

VII. osztály megnyitásával népiskolájának kifejlesztését nyolcosztályossá. Ezt a helyzetet csak úgy lehet megszüntetni, ha az egy városban vagy községben működő különféle hitfelekezeti népiskolák mindenikét kifejlesztí az iskola-fenntartó nyolcosztályossá.

Van szerencsém tisztelettel felkérni a főtiszteletű egyházi főhatóságot, szíveskedjék odahatni, hogy az itt érintett és a böles főhatósága alá tartozó mindazon népiskolákban is — ahol új tanterem építése és új tanító alkalmazása nélkül ez lehetséges — megnyíljenek a következő tanévben a VII. osztály, s érvényre jusson ezzel ugyanannak a városnak vagy községnek a területén a tankötelesek beiskoláztatásában az azonos mérték és megszűnjék a fent vázolt helyzet.

Tekintettel arra, hogy népiskoláink teljessé fejlesztésére egyházunk vitális érdekei fűződnek, felhívom minden olyan egyházközségünk iskolaszékét, ahol másjellegű népiskola fenntartója a VII—VIII. osztályt megnyitotta, hogy ilyen helyeken református iskolafenntartóink is gondoskodjanak arról, hogy a VII—VIII. osztály már a következő 1942—43. iskolai évben megnyitassék.

Debrecen, 1942 június 5.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

3078—1942. szám. TÁRGY: *Németbirodalmi állampolgárok zászló-használata.*

KÖRLEVÉL

a közép- és középfokú iskolák tekintetes igazgatóságaihoz.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium 107.109—1942. V/1. ü. o. szám alatt a következő rendeletet adta ki:

„A Magyarország és a Németbirodalom között fennálló viszonyosság alapján a Magyarországon élő németbirodalmi állampolgárok a németbirodalmi nemzeti ünnepeken a németbirodalmi lobogót kitzethetik, illetőleg nyilvánosan használhatják. Ezek az ünnepek a következők:

- Április 20-a (Hitler Adolf németbirodalmi vezér és kancellár születésnapja),
- május 1-e (német nemzeti ünnepnap),
- az aratási háláünnep (Szent Mihály napja után következő első vasárnap),
- a német hősök emlékűnnep („Reminiscere“ vasárnap, azaz ötödik vasárnap húsvét ünnepe előtt).

A Németbirodalom területén élő magyar állampolgárok a magyar nemzeti ünnepek alkalmával a nemzeti lobogót szintén kitzethetik, illetőleg nyilvánosan használhatják.

Felhívom a közép- és középfokú iskoláink igazgatóit, hogy a fenti rendelkezéseket a tanulók előtt ismertessék.

Debrecen, 1942 május 28.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

3081—1942. sz. TÁRGY: *Anyakönyvi kutatás.*

FELHÍVÁS.

Bodor László rádió- és műszaki nagykereskedő (Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám) kérelmére elrendelem nevezett nagyszülei: Bodor Mihály és Sági Erzsébet születési anyakönyvi bejegyzésének felkutatását. Nevezettek 1830—1840 körül születhettek a Nyírségben. Eredményről kérelmező értesítendő, aki a kivonati díjakon felül 10—10 pengő kutatási díjat ajánl fel a bejegyzés megtalálójának.

Debrecen, 1942 június 1.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

3095—1942. sz. TÁRGY: *Anyakönyvi kutatás.*

FELHÍVÁS.

Kelemen Zoltán alezredes debreceni, Károly Ferenc József-út 34/b. szám alatti lakos kérelmére elrendelem nagyszülei: annak a Tegze (Thegze) Juliánnának születési

anyakönyvi bejegyzése felkutatását, akinek atyja Tegze Sámuel, gyámánya pedig özv. Tóth Ferencné volt.

Tegze Juliánna 1847 november 18-án 21 éves korában kötött házasságot Békésen Kovács Lajos hites ügyvéddel. Meghalt Mezőtúron, 1879 március 6-án, 51. életévében.

A fentiek szerint a nevezett 1829. körül születethetett. A születés helye ismeretlen.

A születési anyakönyvi bejegyzés megtalálása esetén kérelmező értesítendő, aki az anyakönyvi kivonati díjon felül 10— P kutatási díjat is fizet.

Debrecen, 1942 május 26.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

3276—1942. sz. TÁRGY: *Évkönyvek szerkesztése.*

KÖRLEVÉL

a közép- és középfokú iskolák tekintetes igazgatóságaihoz.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr a közép- és középfokú iskolák Évkönyveinek könnyebb használhatósága és adatainak egyöntetű és hiánytalan feldolgozása végett irányadó szempontokat állapított meg. (L. a Hivatalos Közlöny 1942. évi május hó 15-én megjelent 10. számában.)

Bár a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr az egyházi főhatóságokat nem kérte fel a szóbanlevő rendeletnek végrehajtására, kívánatosnak, sőt szükségesnek mutatkozik, hogy a református közép- és középfokú iskolák hasonlóképpen járjanak el az Évkönyvek szerkesztése körül. Országos tanügyi érdek ugyanis, hogy e tekintetben iskoláink ne maradjanak el az állami iskoláktól.

Felhívom az egyházi főhatóságom alatt álló közép- és középfokú iskolák igazgatóságainak figyelmét a miniszter úrnak szóbanlevő rendeletére s egyben utasítom, hogy már az 1941—42. tanévről kibocsátandó Évkönyveket a megjelölt irányadó szempontok szerint szerkesszék meg.

Debrecen, 1942 június 5.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

Pályázati hirdetmények

Békés református gimnáziumánál megüresedett rajzszakos tanszékre rendes, illetőleg (megfelelő szolgálat hiányában) helyettes minőségben, a szabályszerű illetményekkel pályázatot hirdetünk. Pályázhatnak középfokú iskolai képesítést nyert rajzszakos református vallású tanárok. Pályázók a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz címzett folyamodványukat, melyben életkoruk, vallásuk, családi állapotuk, magyar állampolgárságuk, hazafias érzésük és megbízhatóságuk, végzett tanulmányaik, tanári képesítésük, katonai viszonyaik, esetleges eddigi szolgálatuk, közszolgálatban nem állóknál a zsidótörvény alá nem esés okmányokkal igazolandók — 1942 július 10-ig a békési református gimnázium igazgatóságához küldjék be. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. *Karácsony András* sk., az igazgatótanács és fenntartótestület elnöke, *Dr. Tokay Lajos* sk., igazgató.

Kisújszállás református Horthy-gimnáziumának fenntartótestülete pályázatot hirdet egy elhalalozás folytán megüresedett magyar-latin szakos rendes tanári és egy nyugdíjazás következtében megüresedett *testnevelési* rendes tanári állásra. Az állások a pályázók eddigi szolgálatának megfelelően rendes vagy helyettes tanárokkal tölthetnek be. Pályázhatnak megfelelő képesítésű református vagy evangélikus vallású tanárok. Javadamal az állami tanárokéval azonos. A pályázók kellően felszerelt kérvényeiket 1942 június 24-ig küldjék be a gimnáziumi igazgatóság címére. Közszolgálatban nem állók igazolják azt is, hogy nem esnek a zsidótörvény korlátozásai alá. Nőtlen tanárok a gimnázium internátusában külön díjazás mellett felügyelő tanárok is lehetnek.

A debreceni református Dóczy polgári leányiskola igazgatótanácsa pályázatot hirdet egy újonnan szervezett magyar-német szakos helyettes tanári állásra. A tanszék államszolgálatos. A javadalmazás a nem-állami tanárok illetményeivel azonos; vagyis a fizetési osztálynak és lakás-

pénznek megállapítása és folyósítása a státusba való besorolástól függ, egyéb illetményre jogosultsága nincsen a megválasztandó tanárnak. Pályázhatnak magyar-német szakos református vallású polgári iskolai, ezek hiányában középiskolai nőtanárok. Mivel a megválasztandó tanárnak a háztartástan tanítása is kötelessége lesz, a háztartástan vezetésében és a gyakorlati főzésben való jártasságának igazolása szükséges. Középiskolai tanár csak abban az esetben választható, ha polgári iskolai tanár nem pályázik. A pályázó keresztyén származását igazolni köteles. Személyi bemutatkozás szükséges. A szabályszerűen felszerelt folyamodványokat a Dóczy Leánynevelő Intézet Igazgatótanácsához címezve, a református Dóczy polgári leányiskola igazgatóságához (Debrecen, református Dóczy polgári leányiskola) kell beküldeni ez év augusztus 15-ig. Az állás szept. 1-én foglalandó el.

Hajdúböszörmény református Baltazár Dezső-polgári leányiskolájának igazgatótanácsa pályázatot hirdet egy nyugdíjazás folytán megüresedett *tanári* állásra, melynek megnevezése mennyiség-tanár. A női kézimunkából vagy más mellékszaktól is képesített tanárok előnyben részesülnek. Az állás helyettes tanárral tölthetik be, s a szabályszerű szolgálati idő eltöltése után lép elő megválasztott rendes tanárra. Pályázhatnak az állásra református vagy ágostai evangélikus vallású okleveles polgári iskolai tanárok, ilyen pályázó hiányában azonban középiskolai nőtanárok is megválasztatnak, azért ilyenek is pályázhatnak. Javadalom az állammal egyenlő. Az iskola államsegélyes, a választás a minisztérium által erősített meg. A költözködési költséget az iskola az egyházi törvény rendelkezése szerint megteríti. Az állás szeptember elsején foglalandó el. A sajtókezelő írt kérvények szabályszerűen felszerelve június 30-ig az iskola igazgatóságára címére küldendők. *Dr. Szalkay Antal* igazgatótanács elnök, *H. Fekete Péter* igazgató.

Adorján (Szatmár vm.) református egyházközsége pályázatot hirdet lemondás folytán megüresedett *kántortanítói* állásra. Fizetés: a) Természetbeni lakás, kerttel. b) 7 kat. hold föld haszonélvezete. c) 1148 liter búza. d) 911 liter gabona. e) 558 liter tengeri. f) Hat öl tűzifa beszállítva. g) 100 pengő készpénz. h) Három sor szőke. i) Egy igás napszám. j) Két legelőjog. k) Stóla. l) Államsegély. Jelenleg 106 pengő havonként. Kötelesség: a reábizott osztályok vezetése, belmissziói munkában lelkésznek segíteni, presbitéri jegyzőség, valamint szükség esetén lelkész helyettesítése. Földek adóját egyház fizeti. — Ugyancsak pályázatot hirdet a most szervezendő *II. tantónői* állásra. Javadalom: 140 pengő és lakás vagy lakáspénz egyháztól. Többi államsegély. Mindkét állásra a pályázati határidő 21 nap. Elsősorban tanítói pár pályázzon. Kérvények válaszbélyeggel Református Lelkészi Hivatal címére küldendők.

Atya (Szatmár megye, posta Nagypéleske) református egyházközség presbitériuma pályázatot hirdet *kántortanítói* állásra. Fizetés törvényszerinti. Kötelesség az I—VII. oszt. vezetése, kántori teendők ellátása harmóniummal. Pályázhatnak nők is. Határidő három hét.

Bakonszeg református egyházközség pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett *organista-kántortanítói* állásra. Helyi javadalom 40 értékegység. Kötelesség: V—VI. vegyesosztály vezetése, esetleg az iskolaszék által kijelölt osztályok vezetése. Lelkész helyettesítése szükség esetén és kanonikus órák végzése, belmissziói munkában segédkezés. Vasárnapi iskola, ifjúsági munka vezetése. Egyházi énekkar alakítása, vezetése. Legátus ellátás. Pályázati határidő 21 nap. Próbaéneklés július 12-én, melyen megjelenés kötelező, ugyanakkor választás. Pályázati kérvények, törvényszerűen szerelve, válaszbélyeggel ellátva: Református Lelkészi Hivatal, Bakonszeg, Bihar vm. küldendők.

A berendi református leányegyház presbitériuma pályázatot hirdet *előkönnyörgői kántortanítói* állásra. Előkönnyörgői javadalom: a) 7700 négyszögöl szántó. b) 400 kg. tiszta szemestengeri. c) 500 kg tiszta búza. d) 8 méter tűzifa beszállítva. e) 5 P pénzfizetés. Kántori javadalom: 1000 négyszögöl szántó, adóját kántor fizeti. Új és ócska temető fűhaszna (1600 négyszögöl). Tanítói javadalom: lakás természetben házi kerttel. 3300 négyszögöl szántó, melynek adóját tanító fizeti. 300 kg tiszta búza. 400 kg szemestengeri. A tanítói helyi javadalmat minisztérium 389 pengőre értékelte s azt az állami fizetésre kiegyeztíti. Kötelesség: hétköznapi és ünnepi istentiszteletek tartása. I—VII. osztályú vegyes iskola vezetése. Belmissziói munkában segédkezés. Presbitéri jegyzőkönnyvek vezetése.

Pályázhatnak okleveles férfi- és nőtanítók. Férfitanítók előnyben. Személyes megjelenés saját költségre előnyös. Pályázati határidő 21 nap. Válaszbélyeges pályázatok a szatmárudvári lelkészi hivatalhoz küldendők (Szatmár megye).

A berettyószentmártoni református egyházközség presbitériuma pályázatot hirdet lemondás folytán megüresedett *organista-kántortanítói* állásra, 21 napi határidővel. Az állás helyi javadalma: természetbeni lakás kerttel; föld-, termény-, tűzifajárandóság (26 értékegységben); közmunka vállalása 95 P; stóla, fizetésekiegészítő államsegély. Kötelességét a Szolgálati Pragmatika írja elő. Állás azonnal elfoglalandó. Pályázati kérvények Református Lelkészi Hivatal, Berettyószentmárton küldendők.

A berettyószéplaki református egyházközség (Bihar m.) 21 napi határidőre pályázatot hirdet nyugdíjazás folytán megüresedett *organista kántortanítói* állásra. Javadalom: három szoba, konyha, kamara, mellékhelyiségekkel, kert; 7 hold 342 □-öl föld (3 hold új föld adóját tanító, többiét egyház fizeti); 30 köből vegyes termény, 12 köbméter tűzifa. Stóla. Államsegély. Kötelesség: kántori teendők, reábizott osztályok tanítása; énekkar vezetése, belmissziói munka. Kanonikus órákon lelkész helyettesítése. Kántorpróba költségeit egyház csak a megválasztottnak téríti meg. Férfi hiányában nők is pályázhatnak. *Állás szeptember 1-én foglalandó el.* Presbitérium.

A csengerbagosi református egyházközség pályázatot hirdet megüresedett *kántortanítói* állására. Javadalom: 18 köblös szántóföld a fordulón; 2 köblös szántóföld a lápon; 400 □-öl foglár szántó; 10 vékás kaszáló; 3 és fél legelőjog; 12 m búza; 12 méter tűzifa beszállítva; minden tanuló után 1 darab csirke; földek adóját egyház fizeti; a fordulókban levő földeket egyház közmunkával megszántatja (őszreket 3-szor, tavaszokat 1-szer), s a tanító által adott maggal beveti. Megfelelő lakás, szükséges melléképületekkel. Törvényes stóla. *Kötelesség:* az egyházi törvény s szolgálati pragmatika utasításai szerint. Fenti javadalom 549 P-re van értékelve állami fizetésekiegészítés alá. Pályázati határidő a megjelenéstől számított egy hónap. Állás jogerőre emelkedés után azonnal elfoglalandó. Pályázatok Református Lelkészi Hivatal, Csengerbagos, Szatmár megye küldendők.

A csengersimai református egyházközség pályázatot hirdet tanítói párnak különösen alkalmas *két tanítói* állásra. 1. *Kántortanítói állás.* Javadalma: 2 szoba, konyha, kamrából álló lakás a szükséges melléképületekkel. 1200 □-öl kert, 18 magyarhold szántó, 1 1/2 magyarhold kaszáló, ugyanennyi legelő. 12 q búza. 12 ürméter tűzifa. Az alapfizetés 10%. Mindez 44 értékegység, a többi államsegély. Kötelessége törvény szerint. — 2. *Tanítónői állás.* Helyi javadalom: lakás vagy lakbér, a törzsfizetés 10%-a. A többi államsegély. Kötelessége törvény szerint. Pályázatok Református Lelkészi Hivatal, Csengersima (Szatmár m.) küldendők.

A csokalyi református egyházközség presbitériuma pályázatot hirdet újonnan szervezett második tanítói állásra. Javadalom: évi 140 P egyházközség pénztárából, államsegély és természetbeni lakás. Pályázhatnak tanítói oklevéllel bíró református tanítónők. Pályázati határidő a megjelenéstől számított 14 nap. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó. Pályázatok Református Egyház, Csokaly címre küldendők.

Demeeseri református egyházközség pályázatot hirdet *III. számú tanítónői* állására. Fizetés, lakás, 10%, államsegély, kötelessége törvényszerű. Ugyancsak pályázatot hirdet vallás- és közoktatásügyi miniszter jóváhagyásától feltételezeten *IV. számú tanítónői* állására. Fizetés és kötelesség a fenti. Pályázatok 30 nap alatt Református Lelkészi Hivatal, Demeeser, Szabolcs megye küldendők.

Egri református egyházközség presbitériuma pályázatot hirdet kéttanerős iskolájához lemondással megüresedett *organista kántortanítói* állásra. Javadalom: a) Lakás és kert természetben. b) Készpénz évi 196 pengő. c) 20 métermázsza búza. d) 40 méter tűzifa. e) 9 hold 1173 □-öl kaszáló. f) Két évben egy-egy hold, harmadik évben 2 hold tavaszföld. g) 5 hold szántóföld. h) 307 □-öl kenderföld. i) Temetőben 300 □-öl szántó. j) Az f) h) i) pont alattiakat egészen, a g) pont alattiból 1 holdat az egyház szántani, vetni köteles. k) Egyházközségi stóla. Törvényes államsegély. Kötelesség: a reábizott osztályok vezetése, kántori teendők és kanonikus órákon istentisztelet végzése; lelkész akadályoztatásakor helyettesítés, énekkar vezetése, belmissziói munkában részvétel, egyházi jegyzőség. Pályázati kérvények sza-

bályszerűen felszerelve 21 napon belül küldendők: Református Iskolaszéki Elnök, Egri, posta: Mikola címre. Nők is pályázhatnak. Földek adóját egyház fizeti. — Presbitérium.

Fábiánházi református egyházközség pályázatot hirdet *III. számú tanítói* állásra. Kötelesség, fizetés törvényszerű. Fizetést teljes egészében illetményhivatal folyósítja. Pályázati határidő megjelenéstől számított 21 nap. Pályázati kérvények Református Lelkészi Hivatal, Fábiánháza címre küldendők. Állás azonnal elfoglalandó.

A fekelepataki református egyházközség iskolaszéke pályázatot hirdet 21 napi határidővel az üresedésben lévő *tanítói* állásra. Helyi javadalom: természetbeni lakás, melléképületekkel, kerttel. Kézpénz az egyház pénztárából havi előleges részletekben a mindenkori kezdő tanítói fizetés 10%-a, a VKM 148.989. rendelete alapján, a többi államszegély. Jogait és kötelességeit az Egyházi Törvény, illetve a Szolgálati pragmatika paragrafusai írják elő. Abban az esetben, ha a kántori teendőket is elvégzi és a presbitérium a tanítót ezzel megbízza, ezért külön díjazást kap, mely a helyi javadalomba be nem számítható. Az állás azonnal elfoglalható. Férfitanerő híján nők is pályázhatnak. Pályázatok Református Lelkészi Hivatal, Feklepaták, p. Salánk, Ugoesa vm. címre küldendők.

Forgolány kéltanerős református népiskolájához természetbeni lakással, 10% helyi hozzájárulással, 90% államszegéllyel díjazott, 1942 szeptember 1-én elfoglalandó *I. sz. tanítói* állásra szabályszerűen felszerelt pályázatokkal július 7-ig lehet benyújtani Lelkészi Hivatalhoz (u. p. Tiszapéterfalva). A reábizott osztályok vezetésén kívül köteles a tanító az egyháztársadalmi munkákban is segídeni és az orgonista-kántori szolgálatot is ellátni, s ez utóbbiakért külön megállapodás szerint, beszámítási kötelezettség alá nem eső, jelentős díjazás jár. Kántorképesítésű nők is pályázhatnak.

Földes református egyházközség pályázatot hirdet lemondás folytán megüresedett *XI. sz. tanítói* állásra. Javadalom: 20% helyi hozzájárulás, államszegély, lakás. Kötelesség: a reábizott osztályok vezetése, belmissziói munkákban segédkezés. Határidő megjelenéstől számított 21 nap. Erre az állásra nők is pályázhatnak. Törvényszerűen felszerelt, válaszbellyel ellátott kérvények: Református Lelkészi Hivatal, Földes, Hajdú vármegye küldendők.

Fülpösdaróc református egyházközség a Debreceni Protestáns Lap 1942. ápr. 1. számában megjelent pályázati hirdetést 21 nappal meghosszabbítja. Református Iskolaszék.

A garbolyi református egyházközség 21 napi határidővel pályázatot hirdet az üresedésben lévő *kántortanítói* állásra. Fizetés 29 értékegység (föld, fa, búza és lakás) helyi járandóság és államszegély. Kötelesség törvény szerinti. Kellően felszerelt pályázatok válaszbellyel: Református Iskolaszék Garboly, u. p. Szarazberek, Szatmár megye, küldendők.

Gebe református egyházközség pályázatot hirdet az államhoz történt kinevezés folytán megüresedett *II. számú tanítói* állásra 21 napi határidővel. Javadalom: lakás, 10% helyi hozzájárulás, államszegély. Kötelesség: presbitérium által megjelölt osztályok vezetése, vegyeskar szervezése, kántor helyettesítése, ifjúsági, leányegyleti munkában, házi istentiszteleteken, vallásos estélyeken részvétel, vasárnapi iskola vezetése. Pályázhatnak férfiak és nők. Állás augusztus 1-én elfoglalható. Pályázati kérvények „Református Lelkipásztori Hivatal, Gebe” címre küldendők.

Gulács református egyházközség pályázatot hirdet újonnan szervezett *V. sz. tanítói* állásra. Javadalom törvényes. Helyi javadalom ideiglenesen lakáspénz és 10%-ban van megállapítva. Kötelesség: kijelölt osztályok vezetése, többi osztályokban női kézimunka tanítása, leányegylet vezetése, mindenemű belmissziói munkában való tevékeny közreműködés. Kellően felszerelt pályázatok július 7-ig Református Lelkészi Hivatal, Gulács, Bereg m. címre küldendők. Keresztyén származás okmányokkal igazolandó.

A gyulai református egyházközségben rendszeresített *egy férfi- és egy női tanítói* állásra és egy önálló *orgonista-kántori* állásra pályázatot hirdetnek. A férfitanítói állás 23 értékegységű, állami fizetékiegészítéssel. Lehetséges, hogy ezen állásra egyházenkival alkalmazott tanító kéri előléptetését, ez esetben a megüresedett állás 50%-os egyházi és 50%-os állami fizetékiegészítéssel lesz javadalmazva. A tanítónői állás 50%-os egyházi és 50%-os állami fizetékiegészítéssel díjaztatik. Az önálló orgonista-kántori állás javadalma 730 P 80 fillér, azaz Hétszázharminc pengő 80 fillér évi fizetés az egyház pénztárából, 20 kishold föld, melynek adóját a

használó fizeti, 3 öl kemény tűzifa és természetbeni lakás, valamint stóla. A tanító és tanítónő kötelessége a kijelölt osztályok vezetése, belmissziói munkában buzgó segédkezés. A kántor kötelessége mindenemű kántori teendő végzése, református énekkar vezetése, egyházi jegyzői és számvevői teendők végzése, belmissziói munkában buzgó segédkezés. Mind a tanítói, mind a kántori állás szeptember 1-én foglalandó el. A pályázati határidő a pályázat megjelenésétől számított 21 nap. A pályázatok Harsányi Pál esperes, felsőházi tag címre, Gyula, Békés vármegye küldendők.

Gyűgyei református egyházközség üresedésben lévő *kántortanítói* állására pályázatot hirdet. Kötelesség törvény szerinti. Pályázati határidő három hét. Okmányokkal, válaszbellyel felszerelt kérvény Gyűgyei Református Lelkészi Hivatal (u. p. Cégényudnyád) címre küldendők.

Kakszentmártoni református egyházközség pályázatot hirdet *kántortanítói* állásra. Fizetés, kötelesség törvényszerű. Határidő három hét. Nők is pályázhatnak.

A kis és nagygyúti református egyházközség pályázatot hirdet 21 napi határidővel *kántortanítói* állásra. Javadalom: államszegély, 10% helyi hozzájárulás, 10 értékegység, lakás, kert, melléképületek.

Kispalád református egyházközsége pályázatot hirdet az államhoz történt kinevezés folytán megüresedett *II. sz. tanítói* állására. Kötelesség a részben osztott iskola alsó tagozatának tanítása és mindenemű belmissziói munkában való részvétel. Fizetés az egyház pénztárából 12%, a többi államszegély, úgy azonban, hogy az egyház az elvált tanterő járandóságát az állami tanítók fizetésével teljesen azonos összegben szolgáltassa ki. Férfiú vasúti jegy váltására jogosító igazolvány díját szintén megfizeti az egyház. Pályázhatnak férfiak és nők. Határidő e lap megjelenésétől számított 21 nap. Az állás elfoglalása esetén az egyház július elsejétől folyósítja a tanító járandóságait. Pályázatok Református Lelkészi Hivatal, Kispalád, Szatmár vármegye küldendők.

Laskod református egyházközsége pályázatot hirdet újonnan szervezett *IV. sz. tanítói* állására. Fizetés törvényes. Pályázhatnak férfiak és nők. Pályázati határidő 21 nap.

A magosliget református egyházközség pályázatot hirdet 21 napi határidővel lemondás folytán megüresedett *kántortanítói* állásra. Fizetés: lakás kerttel és megfelelő melléképületekkel, 31 értékegységű helyi javadalom és megfelelő államszegély. Kötelesség: I—VIII. vegyesosztály tanítása, belmissziói segédkezés. Nők is pályázhatnak. Kellően felszerelt és válaszbellyel ellátott pályázatok Református Iskolaszék, Magosliget, u. p. Tiszabecs küldendők.

Margitta református egyházközsége nyugdíjazástól felfelezettel pályázatot hirdet a *II. sz. rendes tanítónői* állásra, 21 napi határidővel. Fizetés: évi 140— P helyi hozzájárulás, fizetési osztálynak megfelelő lakáspénz és államszegély. Kötelesség: a kijelölt osztály vagy osztályok tanítása, női kézimunka tanítás és belmissziói munkákban segédkezés. Állás szeptember 1-én elfoglalandó. Megválasztott tanítónő elődjének nyugdíjazásáig mint helyettes működik. Kellően felszerelt kérvények Református Iskolaszék címére küldendők (Margitta, Bihar vm.).

Mezőgyán református egyházközsége pályázatot hirdet az újonnan szervezett *V. sz. tanítónői* állásra. Fizetés: lakás vagy lakbér, 10% helyi hozzájárulás, a többi államszegély. Kötelességeit az egyházi törvények írják elő. Kellően felszerelt pályázatok az Iskolaszékhez címzendők.

A méltaleki református egyházközség pályázatot hirdet az üresedésben lévő *kántortanítói* állásra 21 napi határidővel. Helyi javadalom: megfelelő lakás melléképületekkel, kerttel. Kézpénz: 250-70 P az egyház pénztárából; 16 q búza, 8 m² l. rendű tűzifa, 6 m. hold szántó kevés kaszálóval; 8 darab marhára legeltetési jog. Értékegység: 43. Államszegély. Kötelesség: I—VIII. vegyesosztály tanítása; énekkar, népművelés vezetése; belmissziói munkában segédkezés; úrvacsoraosztás napján és lelkipásztor akadályoztatása esetén istentisztelet végzése. Pályázatok a szükséges okmányokkal felszerelve, válaszbellyel mellékelve: Református Lelkipásztori Hivatal, Méltalek (Szatmár m.) küldendők.

Nyírkéresi református egyházközség pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett *kántortanítói* állásra. Cím: Nyírkéres, u. p. Baktalórántháza.

A pósalakai református egyházközség pályázatot hirdet lemondás folytán megüresedett *kántortanítói* állásra. Fizetés: 178 értékegység és megfelelő államsegély. Kötelesség: Kántori leendő végzése, a reábizott osztályok tanítása és az egyházi törvényekben előírtak. Nők is pályázhatnak. Az állás július 1-én elfoglalható. Érdeklődésre a Református Lelkészi Hivatalt felvilágosítást ad. Pósalaka, u. p. Mezőtelegd. Pályázati kérvények is ide küldendők.

Szalacsai református iskolaszéke újonnan szervezett ötödik *férfit*-, hatodik *nőtanítói* állásra 21 napi határidővel pályázatot hirdet. Fizetés: 1. Az állami tantervnek járó törvényes fizetés 90%-a az Illetményhivatal által utalva ki, a hiányzó 10%-ot az egyház negyedévenként előre fizeti. 2. Két szoba, konyha, kamara, verandából álló modern jó lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel és kerttel. A megválasztott köteles a kántori leendő végzését is vállalni, melyért a tanítói fizetésébe be nem számítható, alábbi díjazás jár: a) 10 hold szántóföldnek haszonélvezete, melynek adóját az egyház fizeti. b) 12 q búza az egyház magtárából természetben vagy pénzben kifizetve. c) Két darab jószágra legeltetési jog a közös legelőn. Kötelessége a reábizott osztályok vezetése. Egyháztársadalmi munkában segítségvétel. Lelkész akadályoztatása esetén istentisztelet végzése. Megjegyezni kívánjuk, hogy a közösen betonút vezet keresztül a Tiszaujlak vasútállomástól csupán 5 kilométerre van. Rendes körülmények között Beregszászba és Szatmárra naponla kétszer autóbussz-közlekedés van. Pályázati határidő a megjelenéstől számított 21 nap. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal, de legkésőbb szeptember 1-én elfoglalandó. Kérvények válaszbeli jegyes borítékkal Református Lelkészi Hivatalnak, Tiszabökény (Ugoesa vm.) küldendők.

Tiszaeszei XI. sz. tanítói állás pályázata július 1-ig meghosszabbítva.

A tiszafüredi református egyházközség pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett *IV. és VI. számú, kántor-helyettesi, illetőleg férfitanítói* állásra. Mindkét állásra csak kántori képesítéssel rendelkező férfi tanítók pályázhatnak, mivel ez állásokkal járó kötelesség: a presbitérium által kijelölt osztályok tanításán kívül a férfi és nő énekkar vezetése, továbbá kántori szolgálat végzése parókiális körben, szórványban és tanyákon. Az iskola nyolctanerős, kilencedik tanítói állást presbitérium már megszervezte, annak megerősítése folyamatban van. Javadalom: a törvényszerű, melynek a helyi-javadalom illeto része is pontosan kiszolgáltatik az Illetményhivatal útján. Lakás: természetben. A IV. sz. állásnál 6 értékegységnyi földjavadalom is van, a VI. sz. állás teljesen készpénzfizetéses. Kedvezményes vasúti jegy váltására szolgáló arképes igazolványok díjából az állami tisztviselők részére nyújtott anyagi segítséget az egyházközség ezidőszert megadja. Gazdasági továbbképző iskolában való tanításért külön díjazás. Gyermekes pályázók részére a népiskolán túl tanítási lehetőség nyílik a helybeli állami polgári fiú- és leányiskolában. Pályázati határidő e hirdetés megjelenésétől számított 21 nap. Az állás 1942 szeptember 1-én foglalandó el. Személyes bemutatkozás előnyös, ennek költségeit azonban az egyházközség nem téríti meg.

Tiszaeszei XI. sz. tanítói állás pályázata július 1-ig meghosszabbítva.

Tiszaeszei XI. sz. tanítói állás pályázata július 1-ig meghosszabbítva.

Tiszaeszei XI. sz. tanítói állás pályázata július 1-ig meghosszabbítva.

FELVÉTELI HIRDETMÉNYEK.

A máramaros-zigeti református gimnázium I—VII. osztályú tanulókat felvesz az intézet internátusába. Az intézet nevelői munkájával, alkalmas internátusi elhelyezésével (az iskola főépületében), vidékének egészséges éghajlatával, természeti szépségeiben gazdag környezetével teljes biztosítékot nyújt a tanulók helyes nevelésére. Vészségény, gyenge szervezettel alföldi gyermekeknek is rendkívül kedvező környezetet. Felvételi kérvények július 31-ig nyújthatók be. A teljes díj: lakás, fűtés, világítás, mosás és naponként

négyszeri bőséges, izletes ellátással együtt havonként 70 P. A gimnáziumban a tandíj 100 P, beírási és mellékdíjak 45 P. Részletes tájékoztatót szívesen küld az igazgatóság.

A Református Ápolónők Szeretetszövetsége (az Országos Református Szeretetszövetség alosztálya) 1942 október 1-én kezdődőleg több ápolótestvér-jelöltet képeztet ki. Pályázhatnak olyan intelligens, hívőlelkű, egészséges, legalább négy középiskolával rendelkező úri leányok, akik az ápolónői pályát nem kenyérkeresetnek, de hivatásnak is tartják, s akik végzettségük után legalább 3 évig a Szeretetszövetség testvérei lesznek. Végzettségük után a testvérek egész életre szóló hivatást és megélhetőséget nyernek, akiknek elhelyezéséről a Református Ápolónők Szeretetszövetsége lehetőség szerint gondoskodik s akiknek öregségük vagy rokkantságuk esetén holtig tartó otthon és ellátást nyújt az Országos Református Szeretetszövetség.

A tanfolyam két éves, amely után a jelöltek I. o. ápolónői oklevelet kapnak. A jelöltek internátusban laknak, élelmézesüket munkájuk ellenében kapják, míg lakás, fűtés, világítás, mosás, OTI-tagdíj, tandíj fejében havonta 25 P-t fizetnek. A felvételi kérvényhez — amelyet a RÁSZ Intézőbizottsághoz kell címezni s Dr. Balázs László igazgatólelkész (Budapest, VIII., Práter-u. 63. IV. 45.) címére kell küldeni —, mellékelendő a) születési bizonyítvány, b) iskolai bizonyítvány, c) lelkészi ajánlólevél, d) sajátkezű önéletrajz, e) kiskorúaknál szülői (vagy gyámi) beleegyezés és közéletiségyvállalás a díj fizetésére. Néhány testvérjelölt, elsősorban árva papleány vagy tanítóleány részére kedvezményes helyet is tud a Református Ápolónők Szeretetszövetsége biztosítani.

A jelöltek kb. egy hónapig próbaszolgálatot végeznek augusztus hó végéig. Pályázati határidő június 26.

A lelképásztor urakat kéri a Szeretetszövetség, hogy leány- és asszonykörökben ezen pályázatot hirdessék meg. Minden felvilágosítást szívesen megad Dr. Balázs László lelkész, vagy a Szeretetszövetség (Budapest, XIV. Stefánia út 29.).

KIVONAT A MENETRENDBŐL.

A MÁV-vonatok indulási ideje Debrecen állomásról: 2:02 Máramarosziget, 3:25 Püspökladány, 4:26 Erőmhályfalva, 5:05 Nagyléta-Vértes, 5:07 Ungvár, 5:08 Füzesabony, 5:27 Nagyvárad, 5:32 Budapest-nyugati, 5:37 Körösmező, 5:48 Tiszalök, 6:20 Ungvár, 7:55 Szerencs, 8:20 Budapest-keleti, 8:22 Nagyvárad, 9:10 Nagyléta-Vértes, 10:52 Budapest-keleti, 11:50 Körösmező, 11:52 Füzesabony, 11:53 Ungvár, 12:02 Tiszalök, 13:40 Püspökladány, 13:56 Nagyléta-Vértes, 14:30 Máramarosziget, 14:35 Budapest-nyugati, 14:40 Nyíregyháza, 14:45 Balmazújváros, 14:52 Tiszalök, 14:57 Nagyvárad, 16:44 Füzesabony, 18:17 Máramarosziget, 18:26 Budapest-nyugati, 18:32 Nagyvárad, 18:40 Ungvár, 18:47 Tiszalök, 19:18 Tiszafüred, 19:24 Nagyléta-Vértes, 19:40 Püspökladány, 19:49 Ungvár, 19:51 Szatmár, 22:15 Budapest-nyugati, 22:21 Nyíregyháza.

A MÁV-vonatok érkezési ideje Debrecen állomásra: 0:34 Füzesabony, 1:52 Budapest-nyugati, 2:45 Ungvár, 5:00 Budapest-nyugati, 5:02 Máramarosziget, 7:20 Nagyvárad, 7:27 Erőmhályfalva, 7:29 Nyíregyháza, 7:36 Püspökladány, 7:41 Tiszalök, 7:50 Tiszafüred, 8:08 Derecske, 8:18 Nyíregyháza, 9:04 Ungvár, 10:40 Máramarosziget, 11:23 Nagyléta-Vértes, 11:30 Tiszalök, 11:40 Budapest-nyugati, 13:30 Füzesabony, 13:55 Nagyvárad, 14:14 Ungvár, 14:20 Püspökladány, 14:25 Máramarosziget, 15:11 Szerencs, 17:35 Balmazújváros, 17:37 Nagyvárad, 17:42 Tiszalök, 17:51 Szatmár, 17:59 Ungvár, 18:05 Budapest-nyugati, 18:10 Nagyléta-Vértes, 18:16 Körösmező, 19:14 Püspökladány, 20:27 Füzesabony, 21:30 Tiszalök, 21:37 Nagyléta-Vértes, 21:45 Körösmező, 21:50 Ungvár, 22:01 Nagyvárad, 22:19 Budapest-keleti, 22:55 Püspökladány.

TARTALOM:

Uray Sándor: Beszámoló a máramaros-ugocsai generális vizitáció első részéről — Révész Imre: Nyilatkozat a leendő új énekeskönyv és a szoltárok tárgyában — Soós Béla: Lelkészeinkre vonatkozó adatok gyűjtése — Iradalom — Különlétek — Hivatalos értesítés — Pályázati hirdetés — Vasúti menetrend

Főzéshez, fürdéshez, szobafűtéshez

A Gáz

a legjobb, legolcsóbb, legtisztább;
a legkényelmesebb;
a leggyorsabban kezelhető;
melege pontosan szabályozható;
számlaértéke egy hónappal később
ben fizetendő.

Fűzők, tűzhelyek, autogeyserek, fürdő- és fűtőkályhák
olcsón kaphatók.

Díjtalan felvilágosítások, készülékek bemutatása,
költségvetés.

BATTHYÁNY-UTCA 17. SZ.
Telefon: 28-53. sz.

DEBRECEN SZ. KIR. VÁROS
VILÁGÍTÁSI VÁLLALATA.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedés
DEBRECEN

TELEFON: 20-06 és 15-43

Alapította:
Sesztina János
1819-ben.

IPARI-, MEZŐGAZDASÁGI-, HÁZTARTÁSI-,
GÁZOLTALMI- és LÉGVÉDELMI CIKKEK.

Alföldi Takarékpénztár Debrecenben

Ferenc József-út 16.

Betéteket előnyösen gyűmölcsöztet és azonnal kifizet. Kölcsönöket állandóan folyósít. — Mint a Futura főbizományosa, foglalkozik a termény-üzlet minden ágával. TELEFONOK: Bank: 19-70. és 22-32. Terményszintály: 28-66. szám.

Papi palástot és süveget

a közismert, közkedvelt hivatalos O. R. L. E. palástokat
jutányos áron készíti

Szénási Sándor

Hódmezővásárhely, Tavasz-u. 20. sz.

JÓ MINŐSÉG! PONTOS MUNKA! KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK!
Református iparos.

A „TAKARÉKOSSÁG” KERESKEDELMI RT.

kötelékébe tartozó cégek ma is változatlan feltételek mellett s zavartalanul állanak rendelkezésére mindazon mt. vásárlóknak, kik mindenkor pontos fizetményeik igazolására érvényes vásárlási utalvánnyal rendelkeznek!

ANGSTER JÓZSEF ÉS FIA
ORGONA- ÉS HARMÓNiumGYÁR RT.
PECS, József-u. 30.

1867—1942.
75. év

Orgonák, harmóniumok javítása, átépítése, új homlokzatok, villamos fűtőberendezések. — Méltányos feltételek, művészi kivitel.

Vizsgai jutalomkönyvek

óriási választékban
beszerezhetők

a „**MÉLIUSZ**” könyvkereskedésből

Debrecen, Ferenc József-út 26.

Árjegyzékeket kívánatra készséggel küldünk.

MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK

DEBRECENI FIÓKJA

Piac-utca 45—47. Telefon: 23-70., 23-71.

FOGLALKOZIK A BANKÜZLET MINDEN ÁGÁVAL

DEAK FERENC úriszabó, magyar ruha készítő és papiszabósága. Hódmezővásárhely, IV., Feleki-u. 46. szám.

Az országos híró Szántó I.-nek 1935. óta haláláig volt palást-, tógakészítő mestere. Készíték ORLE-formába szövetselyempalástot, süveget, tógát, övet, papi mellényt. Régit felújítok. Felvidéki, erdélyi Tiszteletes Uraknak, nem ORLE-formájú palástjait mérsékelt áron átalakítom ORLE-formába. Elismerő- és ajánlólevelekkel, mintákkal szolgálok. Pontos időben, portómentesen szállítok elismert finom anyagokból és szép munkával. Református iparos.

Lelkész urak figyelmébe!!!

**RÓZSÁSSY JÓZSEF építési vállalkozó
templomépítési, tatarozási és tervezési vállalat**
tájékoztató költségvetésekkel, tervekkel, szaktanácsokkal díjmentesen szolgál, helyszínrre leutazik.

Kálvinista cég!

Vállalati összegének 2—5%-át a református lelkészárva javára adja
Számos elismerő és kiténtető bizonyítványok.

Tiszalök.

Postafiók 11.

Belvárosi Takarékpénztár Rt. fiókja, Debrecen

Ferenc József-út 53. Telefon: 28-40, 19-52.

Foglalkozik a banküzlet minden ágával:

betétek elhelyezése kölcsönök folyósítása
értékpapírok vétele és eladása.

REFORMÁTUS

PAPI PALÁST ÉS SÜVEG

KÉSZÍTÉSE

ELSŐRENDŰ

KIVITELBEN

FÉNYES ILONA RIMASZOMBAT